Nr. 5 1938 m. birželis 3 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

ČIA TĖVYNĖ

Čia mes gimėm, čia mes augom,
Čia juk mūs tėvynė!
Čia ir ateitį šviesesnę
Mums tėveliai skynė!

Čia motulė prie lopšelio
Įkvėpė mums mintį,
Kad mokėtume, kaip sūnūs,
Savo šalį ginti.

Čia brolelis artojėlis,
Ardamas dirvonus,
Mini kietą savo dalį,
Pasilsėt sustojęs.

Čia mes gimę, čia ir augę,
Čia gi mūs tėvynė!
Čia sesutės geltonplaukės
Traukia sutartinę!

V. Kuolaitis.

TELEGRAFAS

Kitą dieną Jonelio tėvelis išsirengė miestelin, į paštą, paimti pinigų, kuriuos jam siuntė dėdė iš Amerikos. Jis pasiėmė su savimi ir Jonelį.

Šalia kelio stovėjo telegrafo stulpai su keliomis ištiestomis vielomis. Tos vielos cypė, spiegė, ir taip ilgai ir graudžiai. Jų cypimas ypač buvo garsus, kai Jonelis prieidavo prie stulpo.

— Tėveli, ar tiesa, kad šiomis vielomis eina žmonių balsas ir todėl vielos taip gailiai spiegia?

— Ne, Joneli! — atsakė tėvelis. — Vielos spiegia nuo oro ar vėjo, bet ne nuo žmonių balso. Per vielas žmonės balso neleidžia, leidžia tik elektra, ir su jos pagalba siunčia telegramas.

— O kaip galima leisti per vielas elektra ir kaip siunčiamos telegramos?

— Apie elektrą, vaikeli, sužinosi mokyklose, kai daugiau pasimokinsi. O dabar tu nesuprastum nė mano aiškinimo. Telegramų siuntimui pašte turi tokius prietaisus, kuriuos vadina telegrafo aparatais.

— O kaip jie atrodo?— susidomėjo Jonelis.

— Netrukus pamatysi, kai būsime pašte, — nuramino jį tėvelis.

Štai ir pašto įstaiga. Tėvelis priėjo prie langelio, pasakė valdininkui „labas rytas" ir padavė jam savo pakvietimą. Valdininkas paieškojo stovinčioje ant stalo dėžutėje perlaidos ir paprašė tėvelio pasirašyti,—pinigų gavimą pakvituoti. Kai tėvelis pakvitavo, valdininkas iš geležinės dėžės išėmė pinigų, atskaitė 45 auksinus ir įteikė juos tėveliui.

Jonelis visa tai matė savo akimis, nesidairė į paveikslus ir margus popierius, iškabintus sienose, nes visa tai buvo matęs ir anksčiau.

Pro langelį Jonelis matė prie sienos stalelį, o ant stalelio rudą (misinginį) prietaisą, kuris beveik nuolat tarškėjo, tratėjo.

— Tai telegrafo aparatas, — tyliai pasakė Joneliui tėvelis. Jis dabar tarška, šaukia telegrafo tarnautojo priimti telegramą.

Valdininkas, iš tikrųjų, pasikėlė nuo langelio ir priėjo prie aparato. Jonelis matė, kai priėjęs valdininkas kažką pamygo, — ir esamas viršuje aparato ratas pradėjo suktis ir leisti balto popieriaus juostą. Valdininkas priimdinėjo juostą ir atydžiai jon žiūrėjo. O toje juostoje buvo matyti tik brūkšneliai ir taškai.

— Iš tų brūkšnelių ir taškų sustatytos raidės, telegrafo valdininkai jas moka išskaityti, — aiškino tėvelis, taip pat stebėdamas valdininko darbą.

Aparatas nutilo. Valdininkas sulaikė juostą ir pradėjo judinti kažkokį įrankį, stovintį greta ano didesnio prietaiso. Pasigirdo tratėjimas.

— Tai jis judina vadinamąjį raktą ir siunčia telegramą. Praneša anam kitam paštui, kad jau gavo telegramą.

Netrukus valdininkas pabaigė tuksenti raktu. Tuomet jis paėmė popieriaus lapelį, perrašė iš juostelės telegramą, sulankstė ir, pasišaukęs laiškanešį, įsakė nunešti telegramą adresatui.

Tėvelis su Joneliu grįžo namo tuo pat keliu. Telegrafo vielos taip pat gailiai spiegė ir vaitojo. Jonelis ėjo susimąstęs.

— Apie ką taip galvoji? — paklausė jį tėvelis.

— Vis apie telegrafą, apie telegramas, — atsakė Jonelis.

— Telegrafas — tai geras daiktas, — pasakė tėvelis. — Juo galima persiųsti žinias iš labai toli ir labai greitai. Kam prireikia staiga gydytojo, tas gali pasikviesti jį telegrama; jei užpultų vagys ar plėšikai, kiltų gaisras ar grėstų pavojus traukiniui, per telegrafą galima tuojau pranešti policijai, gaisrininkams ar įspėti kita geležinkelio stotis apie grėsiantį traukiniui pavojų.

— Tai aš ir nemaniau, kad tiek daug gero gali būti iš tefegrafo, — pasakė Jonelis.

— Tai dar ne viskas. Visko ir nesuskaitysi... Aš tik norėjau tau dar pasakyti, kad negerai daro vaikai, kai karsto ant vielų virvagalius arba muša baltus izoliatorius, kurie palaiko telegrafo vielas.

— O kodėl? — susirūpino Jonelis.

— Kai virvagaliai sujungia vielas arba siekia žemę, tuomet elektra, kuri leidžiama vielomis, subėga žemėn arba į kitas vielas ir negalima išsiųsti telegramos. Tas pat būna ir tuomet, kai izoliatorius sumuštas...

— Na, aš to nedarysiu, — pasakė Jonelis, — ir kitus sudrausiu, kai jie norės daryti tokią žalą.

Saulutė teka

Paraudo, nuraudo linksmieji rytai,
Pabudę čyrena aukštai vieversiai.
Štai teka saulutė skaisti ir graži,
Ji kviečia:—Vaikeliai, į darbą visi!

Jau dvelkia vėjelis, ir ošia šilai,
Kukuoja gegutė, kalena gandrai,
Pakvipo pievelė gėlelių žiedais,
Ir dūzgia darbščiųjų bitelių pulkai.

Pakrantėje, krūmuos tik girdis — čy, čy:
Sučiulbo paukšteliai didi ir maži;
Čia skrenda plaštakė, čia zirzi vapsa,
Upelėj pliuškena žuvytė maža.

Paraudo, nuraudo linksmieji rytai,
Pabudę čyrena danguj vieversiai.
Štai teka saulutė skaisti ir graži,
Ji kviečia: — Vaikeliai, į darbą visi!

K. Tėma.

BIČIULIAI

Viename kaime gyveno vaikas, vardu Pranukas. Jis buvo našlaitis ir gyveno pas svetimus žmones. Labai dažnai jis turėjo prašyti pas kitus duonos gabalėlio badui numalšinti.

Kartą Pranukas atėjo pas turtingo ūkininko namus prašyti išmaldos. Tuo metu to ūkininko sūnus Mykoliukas sėdėjo prie lango ir valgė duoną. Pranelis paprašė pas jį duonos.

— Eik, iš kur atėjai! — šūkterėjo Mykoliukas. — Aš duonos tau neduosiu.

Pranelis nuleido galvą ir tyliai nuėjo toliau.

Praėjo metai. Pranelis tarnavo piemieniu ir jau nebadavo. Kartą iš Mykoliuko tėvų kiemo pabėgo avis ir kažkur dingo. Tėvas išsiuntė Mykoliuką jos ieškoti.

Diena buvo karšta. Mykoliukas beieškodamas ilgai bėgiojo, pavargo, ištroško. Tačiau arti nebuvo nei upelio, nei šaltinėlio. Tik štai tarp medžių Mykoliukas pastebėjo avių kaiminę ir prie jų piemenėlį. Tai buvo Pranelis, kuriam prieš metus Mykoliukas nedavė duonos ir kurį nuo savo namų pavarė. Prie jo stovėjo ąsotis su vandeniu. Priėjo prie Pranelio Mykoliukas ir prašo:

— Duok, Praneli, atsigerti! Taip mane troškulys marina, kad negaliu pakęsti.

Pranelis atsiminė Mykoliuko pasielgimą, tačiau atsakė:

— Atsigerk! Vandens dar nemaža, pakaks tau ir man.

Susigėdino Mykoliukas.

— Dovanok, Praneli,—tarė jis: — negerai aš padariau, kai tau nedaviau duonos ir nuo namų pavariau.

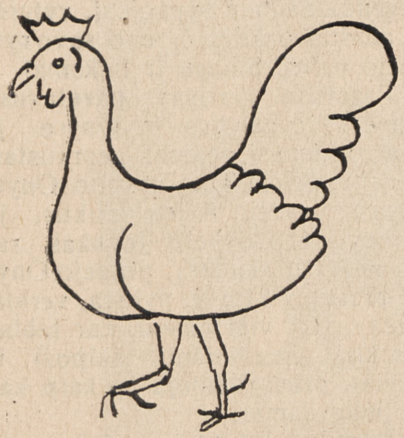
Pranelis, nekreipdamas dėmesio į jo žodžius, atrišo ąsotį ir pagirdė Mykoliuką. Po to abudu vaikai susidraugavo ir buvo geriausi bičiuliai.

Vaikas ir vyturėlis

— Pilkas vyturėli, tu, linksmas paukšteli,
Kurs taip skambiai čiulbi šią giedrią dienelę!
Man tavo giesmelės taip smagu klausyti,
Tik negaliu tavęs aukštumoj matyti.
Tai nutūpk, paukšteli, žemėn pasilsėti,
Su tavim aš noriu meiliai pakalbėti.
— O brangus vaikeli, tu gerai darysi
Jei mano vaikelių mažų nekliudysi.
Tu vis mus mylėsi, visiems geras būsi.
Tu šiame pasauly niekados nežūsi.
Mes tave mylėsim, gražiai tau čiulbėsim—
Savo daina tave darbe vis lydėsim.
Iš visos krūtinės leidžiame dainelę,
Tai gali klausytis, mielasai vaikeli.

Ant. Švarlys.

GAIDYS

Aš esu puikus gaidys,
Tik nenoriu girtis...
Kas mane tik pakliudys,
Tuoj pakelsiu pirtį.

Kakariku, ki-ki-ki!
Kas manęs nebijo?

Antys, vištos ir visi
Šunys ir galvijai.

Mano uodega plati
Iš puikių plunksnelių,
Skiauturė rausva, stati
Puošia man galvelę.

Riestas snapas ir nagai,
Pentinai didžiausi,
Kai supykstu, ai, ai, ai,
Sprandas pasišiaušia.

Aš esu puikus gaidys,
Tik nenoriu girtis...
Kas mane tik pakliudys,
Tuoj pakelsiu pirtį.

K. Tėma.

TAIKA.

Gyveno kartą viename kambaryje dvi senutės. Gyveno jos taikiai, niekuomet nesivaidino, nesibarė. Kartą viena senutė kalba kitai:

—Žmonės vaidinasi, barasi, o mudvi visuomet sutinkame, nesibarame. Net nuobodus gyvenimas pasidarė. Imkime ir mudvi susibarkyme, pažiūrėsime, kokį smagumą iš to turėsime.

Toji atsakė:

— Aš neišmanau, kaip reikėtų pradėti bartis.

Pirmoji vėl kalba:

— Štai aš pastatysiu kambario grindų viduryje puodelį ir sakysiu: šis puodelis mano!— o tu kalbėsi: ne, ne tavo, tik mano! Ir pradėsime ginčytis, o paskui ir susibarsime.

Susitarė jos, pastatė indelį tarp savęs ir pirmoji sako:

— Šis puodelis mano.

Kita atsakė:

— Aš manau, kad jis mano.

Pirmoji vėl sako:

— Ne, ne tavo, tik mano.

Tada kita atsakė:

— Jei tavo, tai pasiimk.

Taip ir negalėjo jos susibarti.

TAIP DAUGIAU NEDARYSIU.

Viktutė, anksti atsikėlusi, nusiprausė, sukalbėjo poterius, papusryčiavo ir, turėdama dar atliekamo laiko, nubėgo pas Onytę. Jos abidvi mokėsi mokykloje viename skyriuje, sėdėjo viename suole, todėl džiaugėsi, kad ir karvelės tenka ganyti drauge. Viktutė Onytę rado dar miegančią. Motina ilgai ją žadino, bet nieko negalėjo padaryti. Ji atsisėda lovelėje, pradeda trinti rankytėmis akutes, bet jos ir vėl merkiasi, galvytė svyra, ji sudrimba ant pagalvio ir vėl snaudžia.

— Tai miegalė mano dukrelė, tai tinginė,—gėdina motina Onytę.

Tačiau Onytė nė negirdi motutės žodžių. Ji tik dar geriau pasitaiso, susiriečia ir dar, rodos, saldžiau pradeda miegoti. Motutė, netekusi kantrybės, bara Onytę, bet ir tas jai nieko nepadeda. Ji kažką piktai sumurma po nosimi ir vėl miega. Pagaliau, ima motutė ir iškelia Onytę iš lovos. Ji spardosi ir rėkia, pykčiu netverdama, ir tik išgirdusi tėvelio balsą nusiramino.

Gatvėje pasigirdo vaikų šūkavimai, karvių maurojimas, avių bliovimas. Visas riksmas susiliejo į vieną nedarnų, nesuprantamą balsą. Viktutė taip pat išsiskubino varyti iš tvartų savo galvijų. Gale kaimo jau būrelis piemenų linksmai bėgiojo, šūkavo, stumdėsi, juokėsi, klegeno. Saulutė šypsojosi, vyturėlis, aukštai pakilęs, čyreno savo rytmečio dainą. Smagu ir linksma!

Pagaliau, gerokai pavėlavusi, atginė savo galvijus ir Onytė. Ji apsiverkšlenusi, veidelis nepraustas, nesusitvarkiusi. Tuoj apspito Onytę vaikai, pradėjo iš jos juoktis, ją stumdyti. O išdykėlis Jonukas, radęs nešvarų skudurą, pradėjo Onytę prausti. Onytė pyksta, verkia, rauda... O visi vaikai, dar labiau kits kitą pralenkdami, šaiposi iš Onytės, pravardžiuoja ją, kaip kas tik įmanydamas.

Pagailo Viktutei nelaimingos Onytės. Ji sugėdino vaikus, nusivedė Onytę į šalį ir pradėjo ją guosti, mokinti.

— Matai, Onyte, kaip iš tavęs visi juokiasi. Tu ir tėvelius užrūstinai, buvai barama ir mušama. Juk tu, Onyte, esi pati kalta. Reikėjo tik laiku atsikelti, nebūtum tokia nelaiminga. Eik namo, nusiprausk, susitvarkyk, o aš tuo laiku už tave paganysiu.

— Viktute, kokia tu man gera, tikrai pati esu kalta. Dovanok man, aš daugiau taip nedarysiu.

Ji pabučiavo Viktutę ir, nusišluosčiusi ašaras, tekina nubėgo namo ir tvirtai pasiryžusi savo pažadą ištesėti.

V. G—tis.

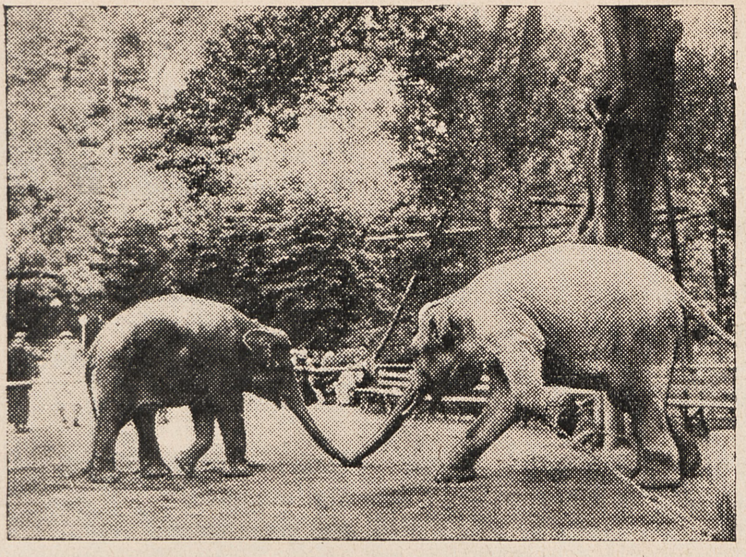
Vytukas

Dar nedidelis Vytukas,
Bet darbštus tai vaikas.
Jam kiekviena valandėlė
Yra brangus laikas.

Taip kas rytas į mokyklą
Linksmas jis keliauja,
Ten jis rūpestingai mokos,
O ne išdykauja.

Kai pareina iš mokyklos,
Imasi rašyti,
Pamokas priruošęs jisai
Padeda mamytei.

J. Mineiga.

Ar geros supuoklės?

Indėnas ir anglas.

Kariavo anglai su indėnais, pirmykščiais Amerikos gyventojais.

Indėnai paėmė nelaisvėn jauną anglą, pririšo jį prie medžio ir rengėsi nužudyti. Priėjo senas indėnas ir sako:

— Nežudykite jo, tik man atiduokite.

Kiti indėnai jo paklausė.

Senas indėnas atrišo anglą nuo medžio, nusivedė savo palapinėn, pavalgydino ir paguldė pasilsėti.

Kitą rytą indėnas įsakė anglui sekti paskui. Jiedu ilgai keliavo ir, pagaliau, pamatė netoliese anglų stovyklą. Čia indėnas tarė anglui:

— Tavo draugai užmušė mano sūnų, aš tave išgelbėjau. Dabar eik pas savuosius ir užmušdinėk mūsiškius.

Nustebo anglas ir sako:

— Kodėl tu iš manęs juokies? Aš žinau, kad mūsiškiai užmušė tavo sūnų, tad užmušk mane greičiau.

— Ne, — atsakė indėnas. — Kai mūsiškiai rengėsi tave žudyti, aš atsiminiau savąjį sūnų, ir man pagailo tavęs ir tavo tėvo. Aš nusijuokiu, eik sveikas pas savuosius ir žudyk mūsiškius, jei panorėsi.

Ir indėnas paleido anglą.

Ei, saulute

Kazys Bradūnas

Ei, saulute, ei, mieloji,
Mylime tave,
Kaip pavasaris artoją,
Kaip dainas giria.

Liūdime tavęs, kai žiemą
Į rūkus brendi,
O padangė vis kas dieną
Būna taip graudi.

Tu pavasarį šilkinį
Parvedi pas mus,
Džiaugiasi jauna krūtinė
Po žalius laukus.

Pievas išpini gėlynais,
Ei, saulute, tu,
O pabudinti eglynai
Kvepia nuo sakų.

Pumpurus gliaudai laukuose —
Jie žiedais nušvis,
Būt be tavęs žalias uosis
Be vainikų vis.

Saule, džiūgesio nešėja,
Mylime tave,
Kai pavasarinis vėjas
Ošia su giria.

PASAGA

Ėjo keliu ūkininkas su sūnumi.

— Pažiūrėk, Petreli, štai ten ant kelio guli pasaga, — tarė tėvas, — paimk ją, įsidėk kišeniun.

— Tėveli, ar verta dėl tokio menkniekio pasilenkti? — atsakė Petrelis ir praėjo šalia pasagos.

Tėvas nieko sūnui nepasakė, pats priėjęs paėmė pasagą ir įsidėjo kišeniun. Kai atėjo miestelin, jis pardavė ją kalviui už keliolika skatikų ir už juos nupirko vyšnių.

Nuėjo jiedu toliau. Pakilusi saulė negailestingai kepino, o aplink nesimatė nei medelio, nei upelio. Pailso vaikas, ištroško. Tėvas lyg netyčia numetė vieną vyšnią. Pribėgo Petrelis prie jos, pasilenkė, paėmė ir įsidėjo burnon. Ji kiek nuslopino troškulį. Netrukus tėvas numetė vėl vyšnią, sūnus vėl pasilenkė ir ją paėmė. Ir taip tėvas mėtė vyšnią po vyšnios, kol išmetė visas. O Petrelis dėl kiekvienos vis pasilenkdavo ir pasiimdavo. Kai Petrelis suvalgė paskutinę vyšnią, tėvas atsigrįžęs jam tarė:

— Matai, vaikeli, kad būtum vieną kartą pasilenkęs dėl pasagos, nereikėję būtų tiek kartų tau linkčioti dėl vyšnių.

Gražus pavasaris ir kitur...

PIEMUO

Petrelis ganė karvę prie pat sodo. Sode už tvoros augo vyšnios. Petrelis pakėlė į viršų galvą ir pamatė daugybę tamsiai juodų vyšnių. Ir panudo Petreliui tų vyšnių paragauti. Jis paliko karvę vieną ir įlipo medin.

Karvė, palikta be priežiūros, palandžiojo po lauką ir įėjo į daržą. Ji darže ne tiek išėdė daržovių, kiek jų išmindžiojo. Petrelis visa tai matė ir net degė piktumu. Pagaliau neiškentė, iššoko iš vyšnios, prie pribėgo karvės ir ėmė ją negailestingai tvoti lazda per šonus.

Netoli dirbo Petrelio tėvelis ir taip pat visa matė. Jis metė darbą, priėjo prie sūnaus, pagavo jį už rankos ir paklausė:

— Kas reikėtų mušti — tave ar šis gyvulys, kuris nesupranta, kas gera ir kas bloga? Tu panorėjai pasmaguriauti ir karvė taip pat panoro, tik tu turi protą, o karvei jo trūksta. Aš manau, kad tave reikėtų skaudžiau nubausti, negu tu karvę baudei.

Petrelis susigėdino ir pasižadėjo daugiau taip nedaryti.

GERAS DRAUGAS

Atsitiko tai dideliame mieste. Du darbininkai mūrininkai, senesnio ir jaunesnio amžiaus, stovėjo aukštai ant pastolių, kuriais buvo lyg aplipdyti dideli statomi namai. Apačioje, po jų kojomis, ūžė miestas, o viršuje, aplink jų galvas, siautė smarkus šaltas vėjas.

Mūrininkai darbavosi uoliai, nekreipdami dėmesio į šaltį. O vėjas darėsi vis smarkesnis ir vis labiau siūbavo pastolius; pastoliai svirduliavo ir, atrodė, jau jau griūsią. Tik pūsterėjo smarkesnis vėjas, pastolių ryšiai neišlaikė, trūko ir visa su trenksmu krito žemėn. Iš visų pastolių išliko tik vienas stulpas, atsirėmęs į sieną, su prikalta prie jo lenta. Mūrininkai suspėjo užsikabinti rankomis už tos lentos,—ir pakibo aukštai, ore.

Vėjas šiautė vis smarkesnis ir smarkesnis, ūžė vis piktesnis ir piktesnis. Lenta traškėjo ir linko nuo dviejų vyrų sunkumo. Ir atsiliepė jaunesnis darbininkas į vyresnįjį:

— Rodos, dėde, kad mudu žūsime. Neišlaikys lenta, kol susilauksime pagalbos. Vieną jį dar išlaikytų, bet dviejų jokiu būdu...

— Viešpatie,—atsiduso tik vyresnysis, — kas bus su mano vaikeliais?

— Ar daug jų turi?

— Penketą.

— Na, aš vienas, nepaliksiu našlaičių, nėra ko lūkuriuoti. Sudie, dėde!

Ir jaunasis mūrininkas atsargiai atsipalaidojo nuo lentos ir šoko žemėn. Kūnas jo suteškėjo į gatvės šaligatvį.

Vyresnysis mūrininkas, šeimos tėvas, išliko gyvas. Jis per visą savo gyvenimą neužmiršo to draugo ir su ašaromis akyse pasakojo apie jo pasiaukojimą dėl jo vaikų.

Ei, pavasari, gražus!

B. Mačiulis

Sužydėjo medžiai, krūmai,
Džiūgina jaunus, senus.
Žieduos skęsta lūšnos, rūmai:
Ei, pavasari gražus!

Visus puoši žalumynais
Ir turtingus ir vargšus.
Niekam džiaugsmo nepavydi,
Ei, pavasari gražus!

Skraido vabzdžiai margaspalviai,
Čiulpia žiedų saldumus.
Tu ir jiems teiki linksmumo,
Ei, pavasari gražus!

Puoškis žiedais ir žolynais,
Linksmas būki tu pas mus.
Neapleiski, tavęs prašom:
Ei, pavasari gražus!

Gegutė

Ku-kū! ku-kū!
Raiboji gegute!
Mirė našlaitėlio
Jaunoji sesutė...

Ku-kū! ku-kū!
Viršūnėj klevelio...
Jaunas našlaitėlis
Neteko tėvelio...

Ku-kū! ku-kū!
Viršūnėj eglutės...
Jaunas našlaitėlis
Neteko močiutės...

Ku-kū! ku-kū!
Pas rūtų darželį...
Jauno našlaitėlio
Graudina širdelę...

Zervinų Petrelis.

Kaip Jonelis karaliumi tapo

Gyveno bernaitis, vardu Jonelis. Jis labai mylėjo gyvulėlius ir paukštelius. Niekuomet šunų neerzindavo, paukštelių akmenimis nelaidydavo, dargi katino ir to neskriausdavo.

Draugai užtai ne kartą Jonelį pajuokdavo, šunberniu ir katinavaikiu vadindavo. Bet jis to nepaisydavo.

Kartą išsirengė Jonelis į kelionę. Su savim turėjo tik 20 skatikų. Beeidamas sutiko jis berniuką, kuris nešė mažą šunelį.

— Kur tu neši tą šunelį? — klausia.

— Nešu į upę paskandinti.

— Atiduok man, — prašo Jonelis.

— Duok dešimts skatikų, tai atiduosiu, — atsakė berniukas.

Jonelis užmokėjo berniukui dešimts skatikų, pasiėmė šuniuką ir nuėjo toliau.

Žiūri — eina kitas berniukas ir neša mažutį katinėlį.

— Kur tu neši tą kačiuką? — klausia vėl Jonelis.

— Nešu į upę paskandinti.

— Neskandink, atiduok man.

— Duok dešimts skatikų, tai atiduosiu, — atsakė antrasis berniukas.

Jonelis davė berniukui dešimts skatikų, pasiėmė kačiuką ir nuėjo toliau.

Ėjo, ėjo ir labai išalko, o pinigų neturi už ką valgio nusipirkti. Atsisėdo pakelėje po medžiu ir ilsisi su šuniuku ir kačiuku. Ir pačiam norisi valgyti ir gyvulėlių nėra kuo papenėti. Susirūpino Jonelis.

Tuo tarpu šuniukas su kačiuku ėmė žemę kasti. Kasė, kasė ir iškasė gražų aukso žiedą. Šunelis paėmė žiedą į dantis, padavė Joneliui ir sako žmogaus balsu:

— Patrink tuo žiedu į rankovę.

Jonelis patrynė, ir atsirado prieš jį stalas su puikiausiais valgiais. Visi pavalgė.

— Patrink dabar tuo žiedu į antrą rankovę, — pasakė dabar šuniukas.

Jonelis patrynė, ir stalas pražuvo.

Kiek pasilsėję visi trys nuėjo toliau.

Priėjo puikius rūmus. Tuose rūmuose gyveno labai turtingas jojo karalius. Jis buvo labai liūdnas, nes užpuolė jo valstybę žiaurus ir piktas priešas, naikina ir degina jo šalį.

— Nesibijok, šviesiausias karaliau, — tarė žmogaus balsu Jonuko šunelis, — mūsų globėjas Jonelis tave išgelbės nuo pikto priešo.

Iš pradžios karalius tik nusišypsojo, bet paskiau Joneliui pasakė:

— Gerai, gelbėk. Jeigu, iš tikrųjų, mano šalį išgelbėsi, tai atiduosiu tau savo vienatinę dukterį ir paskelbsiu savo įpėdiniu.

Jonelis nuėjo į karo lauką, o šunelis ir sako jam:

— Paimk žiedą ir patrink juo rankovę.

Jonelis išsitraukė žiedą iš kiešenės, patrynė į rankovę, ir tuoj stojo prieš jį puikus, apšarvotas žirgas ir daugybė narsių karių. Jonelis iš džiaugsmo dargi žiedą išmetė, kurį paėmė šuniukas. Paskiau sėdo jis ant žirgo, puolė su savo kariuomene priešus ir bematant visus iškapojo.

Šalies gyventojų džiaugsmas buvo neapsakomas. Visi šaukė „valio" ir Jonelį savo karaliumi vadino. Bet karaliui tai nepatiko. Sužinojęs, kad šuniukas visur Joneliui padeda, karalius liepė tą šuniuką su kačiuku sugauti ir giliai rūsin įmesti, o Jonelį uždarė aukštame bokšte tarp ežerų.

Tačiau karalaitė, karaliaus duktė, gailėjosi Jonelio ir norėjo už jo tekėti. Ji nuėjo prie rūsio, įleido rūsin virvę, ir šunelis su kačiuku tąja virve išlipo.

— Bėkite kuo greičiausiai ir išgelbėkite Jonelį! — pasakė karalaitė.

Suneliui ir kačiukui nereikėjo dukart sakyti. Tuoj nubėgo prie ežero ir ėmė abu plaukti prie bokšto. Beplaukiant, pačiame ežero viduryje, kačiukas klausia šunelio:

— Ar žiedą turi?

— Turiu, norėjo atsakyti sunelis, bet tuo tarpu pliumpt, ir iškrito iš snukelio į ežerą žiedas. Abudu labai susirūpino.

— Niekis, — sako katinėlis, — atrasime.

Tuoj pasinėrė jis vandenin, ištraukė didžiausią žuvį ir sako jai:

— Suieškok žiedą, nes priešingai tuoj tave papiausiu.

Žuvis nuplaukė ežero dugnan ir išnešė žiedą.

Šuniukas paėmė žiedą ir vėl plaukė linksmi. Priplaukė prie bokšto. Įlipo iki pusės bokšto, šunelis kabarai, kabarai, ir ėmė kristi. Tai pamatęs kačiukas puolė žemyn, nutvėrė šuniuką ir savo aštriais nagais padėjo šuneliui lipti į bokštą.

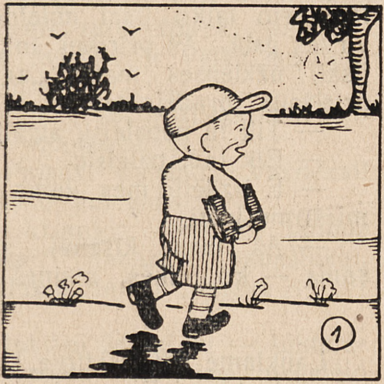
Jonelis labai apsidžiaugė, pamatęs savo draugus.

— Trink, Joneli, žiedu į rankovę! — sako šunelis.

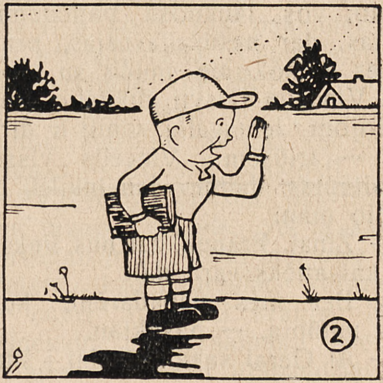
Jonelis patrynė, ir akimirkoj atskrido daugybė lėktuvų. Tuoj sėdo jis vienan lėktuvan ir nuskrido į rūmus su nesuskaitoma daugybe kitų lėktuvų. Dabar karalius nebesipriešino Joneliui. Iškėlė dideles vestuves, suprašė daug svečių ir visi kartu linksminosi ir džiaugėsi, kad šalis laisva. Bet labiausiai džiaugėsi šuniukas ir kačiukas, kad jų globėjas Jonelis karaliumi tapo.

Papasakojo Zbiškelis,
užrašė K. Tėma.

NUOTYKIS MOKYKLON EINANT

Žavus rytmetis! Saulelė
Saldžiai šypsos už girelės.
Skambios giesmės paukštužėlių
Miegalius visus prikėlė.
Džiaugiasi visa gamta —
Bus šilta, graži diena.

Tokį rytmetį Andriejus
Pamažu mokyklon ėjo,
Žingsnis, kitas — ir sustoja...
Klausos jis, net išsižiojęs,
Strazdo, vyturio džiūgių,
Sielą žavinčių, giesmių.

Eina vyras apsiblausęs,
Staiga pasiekia jo ausį
Jam pažįstamo skambuko
Balsas, kursai tuoj vyruką
Priverčia blaiviai galvot:
— Ak, man teks pasivėluot!

Dumia Andrius, lyg pakrikęs, —
O čia pakely balikė...
Slyst ir, tartum blokštas pėdas,
Jis balikėj atsisėda.
O nelemtoji dalis!
Kaip dabar atrodys jis.

◆◆◆◆◆◆

Mūsų inkilėly žvirbliai!

Vos tiktai saulė smarkiau pakaitino, vos laukuose pamatėme tamsias, dar nesužaliavusias, prapleikes — šokome mudu su broliuku Vinceliu taisyti inkilėlio. Surankiojom lentagalių, vinių ir dirbom — triūsėm. Vincelis visas prakaituotas dailino jau inkilėlį ir kalbėjo man:

— Žinai, Pranuk, tai bus linksma, kai atlėks varnėnai.

— Bet mes nepadarėm, kur jiems nutūpia, — pasakiau.

— A! Gerai sakai: stačiai į šitą skylę jie neįlys.

— Taigi. Atlėkusiems ir pasilsėt reikės. Prieš saulutę pasišildyt.

— Tik kaip mes padarysim?

— Ė nematei gal, kaip tėtis bitutėm prie avilių landų lentynukes prikala?

— Tai šitaip padarysim ir mes.

Vėl dirožliojom abudu ir kaukšėjom. Vincuko rankos buvo jau pūslėtos. Viena pūslių net trūko. Labai jam tada perštėjo. Tik kentė lūpą pakandęs. Aš perpioviau kairiosios nykštį.

— Kai medžio,—kalbėjau,—tai nepiauna...

— Ė pirštan įkando, — nusijuokė Vincukas.

*

Abu užrietę galvas vaikščiojom apie trobas ir žiūrinėjom, kur bus tinkamiausia vieta pastatyti inkilėlį.

— Jau aš žinau! — terkšterėjo man per petį Vincukas.

— Ė kur?

— Regi, — rodė pirštu, — ūn, ant anos liepos šakos — prie pačios viršūnės.

Aš sutikau. Vieta, iš tikrųjų, buvo atitinkanti. Aukštai. Bus jiems toli regėti. Pažins savo namelius.

Vincukas, vadelėmis apsijuosęs, įsirioglino į liepą. Aš pasilikau žemėj su inkilėliu rankose bestovįs Po kurio laiko jisai nuleido man virvės galą. Aš pririšau inkilėlį ir jisai, užklausęs mane: „ar gerai pririšau?" pradėjo tempti.

— Tik tu nepaleisk atgal!

— Eik jau, paleisiu.

— Ė lizdelio mes jiems ir užmiršome įdėti.

— Aš turiu kišenėj samanų saują — ko reikės, atsineš patys.

*

Laukiame net išsižioję, kada tie mūsų laukiamieji varnėnai atlėks į mūsų inkilėlį. Tėtis su mama dažnai iš mūsų pasijuokdami pasakydavo:

— Jau atlėkė. Eikite, pažiūrėkite.

Mes bėgdavome tada net strikiui ir grįždavome nosis nuleidę — varnėnų kaip nebuvo, taip nėra.

Vieną ankstų pavasario rytą tėtis įėjo į trobą ir besišypsodamas kažką pustyliai Vinceliui pasakė. Tas kaip iššautas išdundėjo. Bet greitai vėl sugrįžo. Ir kas galėtų apsakyti, kaip tada nuliūdęs atrodė jo veidas. Aš nežinojau, kas jam nutiko. Tetis tik lengvai šypsojosi ir užklausė:

— Na, Vincuk, radai?

— Taigi... radau...

Priėjo tada jisai prie manęs ir piktai, lyg prikaišiodamas man, lyg aš kuo būčiau nusikaltęs, pasakė:

— Mūsų inkilėly žvirbliai!

— Tai jums, — įsimaišė mama, — dirbote, darėte ir žvirblius dabar įsileidote. Tik kanapes visas išles. Jau ir taip gana jie man žalos pridaro.

*

Mes jau nebesėdėjome troboj. Išdundėję į sodą mėtėme, kuo tik-

tai besugriebdami, žvirblius, vijome juos juo toliau nuo inkilėlio, kad bent tuo būdu atbaidytumėm. Bet mažai tai gelbėjo. Vos tiktai pasisukdavome, tuoj, žiūrėk, papūstasparnis žvirblis ir velka ką nors į inkilėlį.

— Ė kad užkimšti inkilėlis kuo nors, — pasakiau aš.

— Palauk! Palauk!... Varnėnai! Pašoko Vincukas.

Ant kriaušės viršūnės nutūpę du juodi, kanapėti paukštukai, sparnelius judindami, čirškė — cypavo.

— Inkilėlį kriaušėn! — šūkterėjo Vincukas. Jis jau negalėjo džiaugsmu nutverti.

— Tyliau, mes juos dar nubaidyti galime.

— Jau kai atlėkė — neišlėks.

— Gali ir išlėkti.

Vos aš tik taip pasakiau — varnėnai pakilo ir... dingo. Vincukas dairinėjosi ir, liūdnomis akimis į mane pažvelgęs, liūdnai pasakė:

— Reikėjo tau táip sakyt...

— Prie inkilėlio jau... — šnibšterėjau aš.

— Ai! Kapojasi su žvirbliais...

Vincuko ranka drebėjo. Jisai negalėjo jau susivaldyti. Pagriebė pasitaikiusį akmeniokštį ir metė į kiek tolėliau pralėkusį žvirblį.

— Te tau, kaltūne, tu! — pasakė.

Tuo tarpu kitas žvirblis pešėsi su dviem varnėnais. Barškatavo vos tik besprogstančiose liepos šakose. Aš mačiau, kaip viena varnėno plunksnelė, nuo jo kūnelio atsiskyrusi, pakibo ore. Laukiau, kada besisūpuodama nusileis taip žemai, kad jau ranka galėčiau pasiekti. Vincukas tuo sykiu vejojo po visą sodą aną pasipūtėlį žvirblį, stengdamasis jo neprileisti prie besipešančių. Galvojo, tur būt, kad du varnėnai lengviau apsidoros su vienu žvirbliu. O jau, kai liks tik vienas — bijos ir prasidėti.

Varnėno plunksna nukrito ties pat mano kojomis. Aš ją skubiai pakėliau ir prispaudžiau prie lūpų. Pajutau, kad ji drėgna. Atitraukiau — buvo aptiškusi krauju. Nieko Vincukui nesakydamas, išbedžiau žemėje skylutę ir užspaudžiau jon kraujuotą plunksnelę.

*

Keletą dienų dar turėjome varnėnams padėti nurungti įkyriuosius žvirblius. Bet jau kai nurungė, tai nė matyte jų nepamatome. Varnėnai nuolatos linksmi. Patelė jau rečiau iš inkilėlio išlekia. Patinėlis giesmių — giesmelių mums prigieda. Dažnai jisai prieš saulę atrodo, kaip sidabru ir auksu lietas.

Vieną syk, kai abu su Vincuku į jį žiūrėjome ir klausėme, kaip jisai gieda, Vincukas tarė:

— Žinai ką tėtis man pasakė?

— Ne.

— Jūsų inkėlėly žvirbliai!

— Taip?...

— Aš tik uždegiau visas tada. Kraujas mane laukan išnešė — turėjau įsitikinti. Ir nusprendžiau: mūsų inkilėly žvirbliai — niekados!

r.

Pelėda

Pelėda vaitoja
ku-a, ku-a!
Pelėda márgoji
didžiuojas šeima.

Ji rėkia, kiek gali:
palauk, palauk!
Gražesnį vaikelį
tu man kur gauk!

Pelėda aisuoja
liūdnai, liūdnai!
Vis verkia, dejuója
ji amžinai.

Pasipūtėlis...

TRUPINĖLIAI

AUKŠČIAUSIAS ŽMOGUS.

Prieš 5 metus Kaire, Egipto sostinėje, jaunas dailidė Gazi, bestatydamas namus, nukrito iš aukštai. Nukrito jis į smėlio krūvą ir viskas iš pradžių pasibaigė laimingai. Dailidė grįžo prie darbo, pasidarė tik atsargesnis.

Po kelių mėnesių Gazi pradėjo iš naujo augti. Pirmais metais ugterėjo per 20 centimetrų, antrais — per 30. Trečiais metais po įvykio Gazi jau turėjo 2 metru 28 centimetrus. Tai jau didelis aukštumas. Tik kartu su ūgio padidėjimu Gazi pradėjo silpnėti ir jau nebepajėgė dirbti dailidės darbo. Tuomet metė jis darbą Kaire ir grįžo namo į kaimą. Namie jo gimtoji pirkelė buvo jam per žema, reikėjo pakelti lubas ir stogas.

Vaikinu susidomėjo Egipto karalius. Ji vėl paėmė Kairan ir pradėjo gausiau maitinti. Vaikinas vėl pradėjo augti. Kai pasiekė 2 m 85 cm, jau negalėjo stovėti tiesiai, — linko. Dabar jis 2 m 97 cm ūgio, auga dar ir stiprėja. Tik per ilgas liežuvis išaugo, Gazi negali aiškiai kalbėti.

Šiuo nepaprastu vaikinu susidomėję ir gydytojai. Jie sako, kad jis galįs dar augti ir galįs pasiekti 4 metrų.

ŽAIDIMAI

Burtininkas

Aikštelės gale pabrėžia liniją (namus), už kurios stoja visi žaidikai. Antrame aikštelės gale pabrėžia tokią pat liniją, už kurios stovi vienas žaidėjas (burtininkas). Nuotolis tarp linijų būna ne daugiau kaip 20 m ir nemažiau kaip 5 m.

Tada burtininkas išeina iš savo namų ir atsisukęs į žaidėjus klausia: „Ar bijote manęs?". Visi atsako: „Nebijome", — ir bėga į kitą aikštės galą, kur sustoja už linijos. Bėgančius burtininkas stengiasi sugauti. Visi sugautieji tampa jo padėjėjais ir veda juos į tuščiuosius namus. Žaidimas trunka, kol visi žaidėjai tampa burtininkais. Burtininkui šaukiant, visi žaidėjai turi bėgti. Tas, kuris nebėga, lieka burtininko padėjėjas. Burtininkas su padėjėjais bėga tik į priekį. Apsigrįžti ir vytis atgal negalima. Padėjėjai negaudo, tik kliūdo žaidėjams bėgti, nepaliesdami jų rankomis, pav., užbėgdami iš pryšakio ir kit.

Laiškų dėžutė

Z. P—tis Kitos eilutės taip ir liks, dar negalime įdėti. Už atsiųstas labai dėkojame. Taip pat labai norėtume žinoti, kas naujo pas jumis ir apylinkėje.

V. Žibintui. Tamstos pasakojimas, kad būtų mums įdomus ir maloniai skaitomas, turėtų būti gausiai iliustruotas. Jei to nebus, tai ir skaityti bus mums sunkoka.

Leidėjas atsakomasis redaktorius **Liudvikas Cicėnas**. Vilnius „RUCH" spaustuvė